

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Звітність за МСФЗ та Очікування Регулятора

Лукасевич Б.В.,
Головний бухгалтер –
директор Департаменту
бухгалтерського обліку

Київ, 16-17 листопада 2015

Executive summary

- Наявність відмінностей між вимогами нормативно-правових актів НБУ та МСФЗ в частині формування резервів під кредитні ризики були зумовлені як регуляторними вимогами, так і положеннями податкового законодавства
- Для забезпечення складання та оприлюднення фінансової звітності відповідно до МСФЗ банки використовували метод трансформації
- Зміни до Податкового кодексу України, що набули чинності з 01.01.2015, були рушійною силою до прийняття змін в нормативно-правових актах НБУ
- Розроблено та затверджено пакет нормативно-правових актів НБУ для методологічного забезпечення переходу на відображення в бухгалтерському обліку операцій банків відповідно до вимог МСФЗ, який запроваджується з 01.12. 2015
- Розроблено та затверджено зміни до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України (постанова №373), відповідно до яких банки складатимуть проміжну фінансову звітність за МСФЗ починаючи з 1 кварталу 2016 року
- Результат впровадження – забезпечення ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до МСФЗ, що надасть користувачеві зрозумілу, достовірну, доречну інформацію для прийняття відповідних рішень, сприятиме поверненню довіри до банківської системи

Єдина база складання різних видів звітності (фінансової, управлінської, податкової, статистичної) на основі бухгалтерського обліку

Основна мета врегулювання бухгалтерського обліку відповідно до вимог МСФЗ

Складання звітності банків на основі бухгалтерського обліку

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

МСФЗ - єдиний інструмент для розкриття інформації

Бухгалтерський облік

Згідно з МСФЗ

Фінансова звітність

Згідно з МСФЗ

Аудит фінансової звітності

**Відповідно до МСА на
відповідність МСФЗ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Передумови внесення змін до нормативно-правових документів НБУ з бухгалтерського обліку

Мета – бухгалтерський облік та звітність за МСФЗ

Необхідність врегулювання невідповідностей бухгалтерського обліку та фінансовій звітності вимогам МСФЗ в частині:

- формування резервів за фінансовими активами та наданими фінансовими зобов'язаннями (фінансові гарантії, авалі, акредитиви тощо);
- операцій з акціонерами банку;
- відновлення раніше списаних за рахунок спеціальних резервів кредитів;
- формування проміжної (квартальної) фінансової звітності

Реалізація мети

Внесення змін до нормативно-правових актів НБУ з бухгалтерського обліку операцій банків, а саме:

1. Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 03.10.2005 № 358;
2. Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 27.12.2007 № 481;
3. Порядку застосування методу трансформації під час складання фінансової звітності банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 10.12.2012 № 510;
4. Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків, затверджених постановою Правління Національного банку України від 17.06.2004 № 280;
5. Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, зокрема, в частині визнання процентного доходу за знеціненими фінансовими активами, затверджених постановою Правління Національного банку України від 18.06.2003 № 255.
6. Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління НБУВІД 21.10.2011 № 373

Приведення нормативно-правових актів НБУ у відповідність до вимог МСФЗ

Затверджені зміни до нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку для приведення їх до відповідності вимогам МСФЗ

№	Нормативно-правовий акт	Основні зміни	Результат
1	(Нова) Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України, затверджена постановою Правління Національного банку України від 22.06.2015 № 400	➤ обрання банком методу обліку цінних паперів: за “датою операції” або “датою розрахунку”; ➤ визнання в обліку прибутку/збитку “першого дня” за операціями з цінними паперами; ➤ обрання банком способу відображення в обліку процентних доходів: окремо або у складі дисконту/премії для фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки; ➤ перекласифікація із категорії фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, в інші категорії у випадках; ➤ доопрацьовано порядок обліку під час продажу знецінених цінних паперів; ➤ порядок обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії; ➤ облік привілейованих акцій власної емісії, за якими банк-емітент має зобов’язання викупу у акціонера (держателя) або виплати дивідендів на визначену дату або за вимогою акціонера, як фінансове зобов’язання; ➤ облік внесків до статутного капіталу до державної реєстрації за рахунком класу 5 .	Забезпечення відображення в бухгалтерському обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках відповідно до вимог МСФЗ: ➤ уточнено термін «справедлива вартість» та зазначені методи обліку справедливої вартості відповідно до МСФЗ (IFRS) 13; ➤ ПЕРЕКЛАСИФІКАЦІЯ згідно з МСБО (IAS) 39; МСФЗ (IFRS)7; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 27, 28; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 32; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 32

Затверджені зміни до нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку для приведення їх до відповідності вимогам МСФЗ

№	Нормативно-правовий акт	Основні зміни	Результат
2	Зміни до Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 22.06.2015 № 401	➤ формування резервів під кредитні ризики відповідно до власних методик, розроблених відповідно до МСФЗ; ➤ відображення операцій з акціонерами за рахунками класу 5; ➤ відображення в бухгалтерському обліку суттєвих змін умов договору за фінансовим активом (зміну сум та строку платежів, валюти, процентної ставки, рівня забезпечення) як погашення первісного фінансового активу та визнання нового за справедливою вартістю.	➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 39; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 32; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 39;
3	Зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків, затверджених постановою Правління Національного банку України від 22.06.2015 № 402	➤ зміна характеристики балансових рахунків з обліку нарахованих доходів, прострочених нарахованих доходів та нарахованих витрат на А/П, які є контрактивними та контрпасивними відповідно; ➤ уведено рахунки для обліку зобов'язань за привілейованими акціями в класі 3; ➤ уведено рахунок для обліку інших додаткових внесків акціонерів в класі 5 група 501.	➤ для забезпечення нарахування процентного доходу за ефективною ставкою відсотка згідно з МСБО (IAS) 18; МСБО (IAS) 39; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 32; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 1;

Затверджені зміни до нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку для приведення їх до відповідності вимогам МСФЗ

№	Нормативно-правовий акт	Основні зміни	Результат
4	Зміни до Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затверджені постановою Правління Національного банку України від 22.06.2015 № 403	➤ застосування ефективної ставки за фінансовими інструментами з плаваючими процентними ставками; ➤ визнання процентного доходу за знеціненими активами; ➤ відображення операцій з акціонерами в класі 5.	➤ згідно з МСБО (IAS) 18; МСБО (IAS) 39; ➤ приведено у відповідність до МСБО (IAS) 1;
5	Зміни до Порядку застосування методу трансформації під час складання фінансової звітності банків України, затверджені постановою Правління Національного банку України від 22.06.2015 № 399	➤ метод трансформації застосовується виключно у разі виявлення розходжень між вимогами МСФЗ та нормами законодавства України.	➤ отримання достовірної, повної та неупередженої інформації про фінансовий стан банку та результати його діяльності за відповідний звітний період згідно з вимогами МСФЗ
6	Зміни до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України затверджені постановою Правління Національного банку України від 18.08.2015 № 540	➤ складання проміжної (квартальної) фінансової звітності відповідно до МСФЗ	➤ приведення у відповідність до вимог МСБО 34; ➤ отримання достовірної, порівняльної інформації про фінансовий стан банку та результати його діяльності за проміжний звітний період

Основні пропозиції від банків стосовно врегулювання норм МСФЗ у нормативно-правових актах з бухгалтерського обліку

№	Пропозиція від банків	Позиція НБУ
1	Врегулювати питання щодо винятків із застосування ефективної ставки	Враховано в проекті Змін до Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України Ефективна ставка не застосовується до таких фінансових інструментів: - кредитів офердрафт; - відновлювальні кредитні лінії - вклади/депозити на вимогу
2	Визначити що суттєві зміни умов кредиту (суми, строки, валюти тощо) призводять до припинення визнання активу	Враховано в проекті Змін до Зміни до Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України Відображається як погашення одного активу і визнання нового за новими умовами
3	Зазначити в яких випадках допускається перекласифікація цінних паперів з торгового портфеля в інші портфелі банку	Враховано в проекті Змін до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями в банках України Перекласифікація цінних паперів з торгового портфеля в інші портфелі банку допускається лише в рідкісних випадках, що передбачені МСФЗ 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»

Основні пропозиції від банків стосовно врегулювання норм МСФЗ у нормативно-правових актах з бухгалтерського обліку

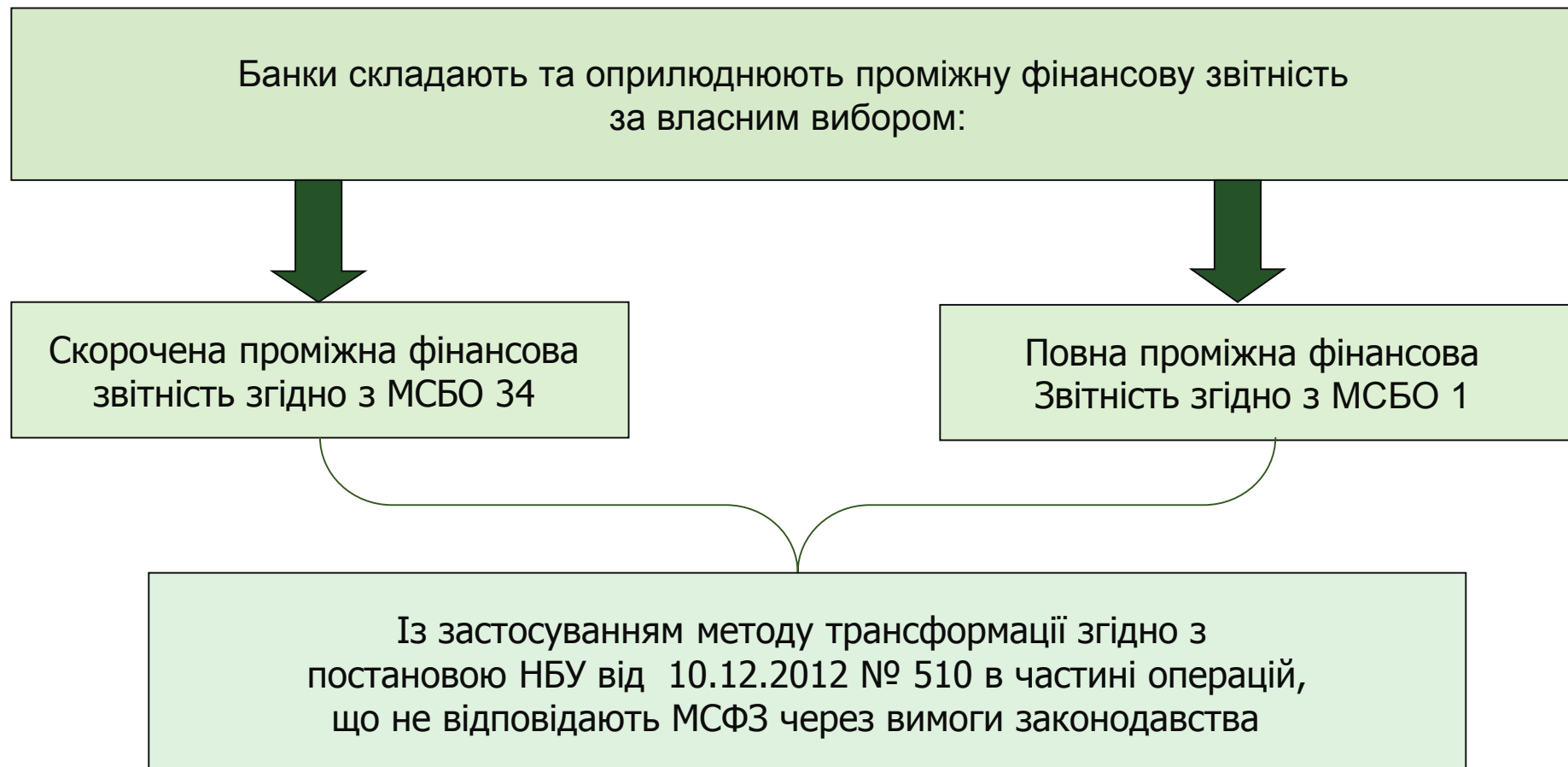
№	Пропозиція від банків	Позиція НБУ
4	Додати відображення консолідації в обліку інвестицій в асоційовані і дочірні компанії	Не враховано Питання консолідації не є предметом Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями в банках України (питання буде розглянуто при внесенні Змін до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України)
5	Конкретизувати поняття забезпечення та визначити операції/події, щодо яких необхідно формувати такі забезпечення	Враховано в проекті Змін до Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України Норма уточнена з посиланням на МСБО 37
6	Увести рахунки для обліку відображення результатів діяльності банку за МСФЗ минулих років, що надасть змогу мінімізувати трансформаційні коригування під час складання фінансової звітності	Не враховано Всі коригування внаслідок зміни облікової політики та виправлення суттєвих помилок здійснюються через рахунки 5030 П «Нерозподілені прибутки минулих років» та 5031 А «Непокриті збитки минулих років», відповідно до їх характеристик (МСБО 8)

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Зміни до складання Проміжної фінансової звітності

Мета – привести у відповідність до вимог МСФЗ 34 “Проміжна фінансова звітність”

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Вимоги до складання проміжної фінансової звітності за МСФЗ

МСБО 34 “Проміжна фінансова звітність”

Проміжна скорочена фінансова звітність

Проміжний скорочений Звіт про фінансовий стан

Проміжний скорочений Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

Проміжний скорочений Звіт про рух грошових коштів

Проміжний скорочений Звіт про зміни у власному капіталі

Пояснювальні примітки до проміжної скороченої звітності

МСБО 1 Подання фінансових звітів”

Фінансова звітність (повний комплект)

Звіт про фінансовий стан

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

Звіт про рух грошових коштів

Звіт про зміни у власному капіталі

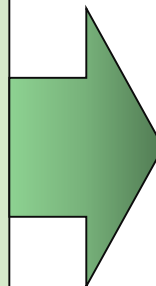
Примітки

Проблеми та шляхи вирішення

Проблеми, які потрібно вирішити

- ❖ Неузгодженість між вимогами законодавства України та вимогами МСФЗ у строках подання та оприлюднення проміжної фінансової звітності
- ❖ П.1 МСБО (IAS) 34 – “робити проміжні звіти доступними не пізніше, ніж через 60 днів після закінчення проміжного фінансового звіту”

Шляхи вирішення

- ❖ Внести зміни до:
  - ст.69 Закону України Про банки і банківську діяльність
  - Постанови КМУ № 419 щодо строків оприлюднення проміжної фінансової звітності

30 днів недостатньо для якісного звіту

Аналіз проміжної фінансової звітності надасть можливість користувачам своєчасно приймати відповідні рішення, а подовження терміну подання проміжної фінансової звітності надасть банкам змогу формувати якісні звіти за МСФЗ

Бухгалтерський облік та фінансова звітність в банках

- З 01.12.2015 банки мають відображати операції в бухгалтерському обліку згідно з МСФЗ
- Трансформація застосовується тільки у разі виявлення розходжень між вимогами МСФЗ та законодавства України (операції з банківськими металами та впливу гіперінфляції на статутний капітал)
- Вимоги щодо складання проміжної фінансової звітності відповідно до МСФЗ набирають чинності з 01.12.2015, тобто починаючи з 1-ого кварталу 2016 року.

Вимоги МСФЗ постійно вдосконалюються

- Новий МСФЗ 9 “Фінансові інструменти”, що є обов’язковим до застосування з 01.01. 2018 та замінить МСБО 39, передбачає модель очікуваних кредитних збитків

- ✓ Новий підхід дозволить перейти до визнання очікуваних кредитних збитків у фінансовій звітності, відповідно суми резервів значно збільшаться та будуть більш волатильними
- ✓ Новий підхід максимально наблизить вимоги МСФЗ та Базеля II
- ✓ Нові вимоги суттєво вплинуть на усі системи та операційні процеси
- ✓ Необхідно визначити вплив на показники діяльності
- ✓ Потрібно розпочинати підготовчу роботу

! МСФЗ постійно вдосконалюються, віддзеркалюючи потребу інвесторів у розкритті інформації у фінансовій звітності, тому впровадження МСФЗ не сталий процес

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Наступні кроки вдосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Запровадження XBRL

- Запровадження електронного формату звітності за допомогою XBRL

Постійний контроль

- Постійний процес вдосконалення МСФЗ вимагає неперервного контролю за вимогами нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку

Перехід до методичних вказівок

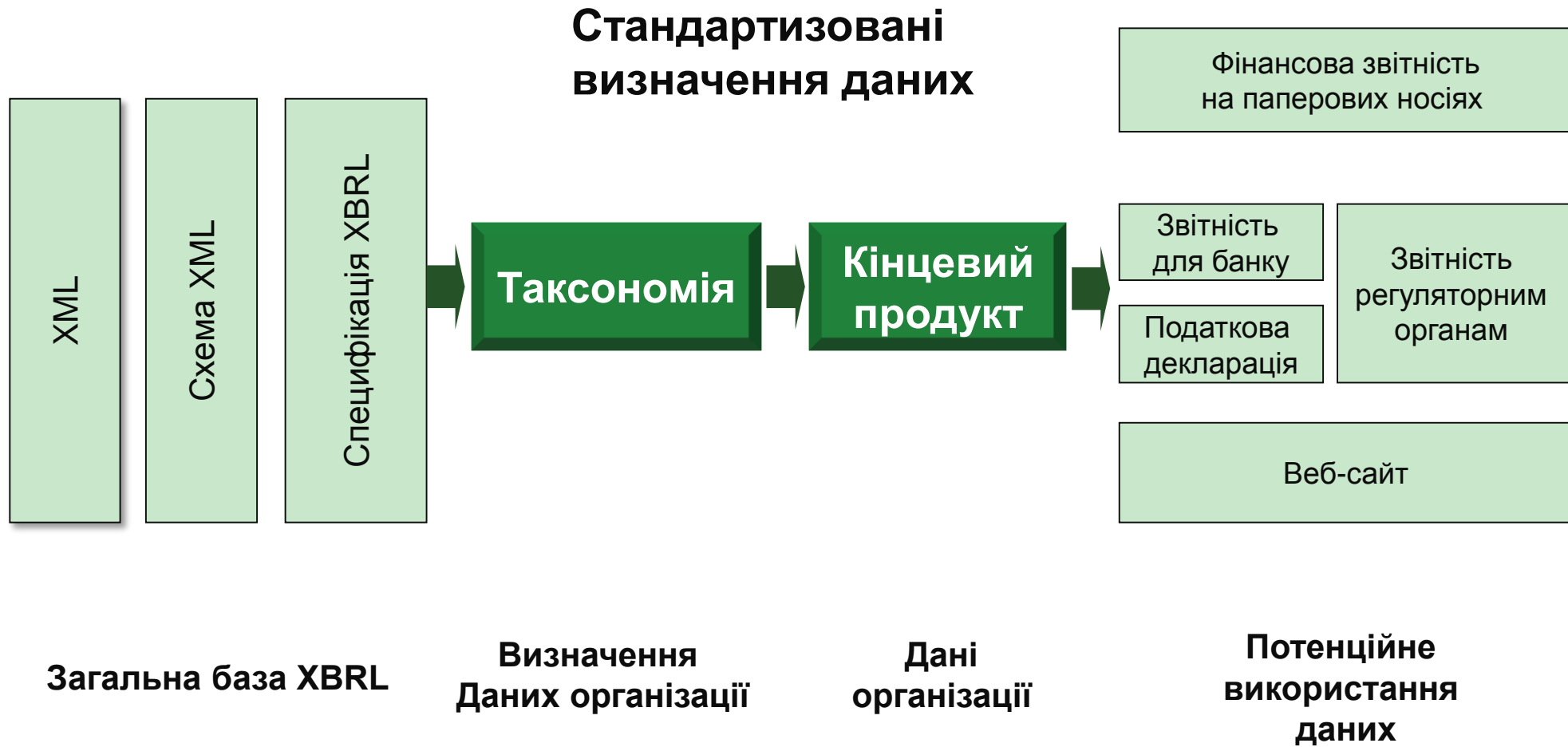
- Перехід від деталізованих правил і процедур прописаних в нормативно-правових актах з бухгалтерського обліку до методичних вказівок на основі вимог МСФЗ

! МСФЗ постійно вдосконалюються, віддзеркалюючи потребу інвесторів у розкритті інформації у фінансовій звітності, тому впровадження МСФЗ не сталий процес

Перспектива: XBRL – звітність

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Впровадження МСФЗ в бухгалтерському обліку банків – фініш

або

НОВИЙ СТАРТ ?

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Дякую за увагу!